

Список використаних джерел:

1. Колодій А. М. Права людини і громадянина в Україні: навч. посіб. / А. М. Колодій, А. Ю. Олійник. – К.: Юрінком Інтер, 2003.
2. Андрій Нижний Юридичний вісник України від 28 лютого – 5 березня 2004 р. № 9. Режим доступу: <https://pro.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=191393&menu=298985>.

Устименко А.В.

студентка,

Криворізький факультет

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: Олюха В.Г.

доктор юридичних наук, доцент,

провідний науковий співробітник,

Інститут економіко-правових досліджень

Національної академії наук України

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ЕЛЕКТРОННОГО ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Інформаційний розвиток суспільства кидає виклик застарілим формам організації державного управління. На зміну документарній формі урядування приходить електронна. Здебільшого, термін «електронне урядування» розуміється вченими однаково. Так, С. В. Дзюба вважає, що електронне урядування – це оптимізація процесу надання адміністративно-соціальних послуг, політичної участі громадян у державній розбудові шляхом зміни внутрішніх і зовнішніх відносин за допомогою технічних засобів, Інтернету та сучасних засобів масової інформації [1, с. 23]. Демковою М. С. електронне урядування розуміється як ефективна технологія, яка спрощує та полегшує спілкування громадян, бізнес-структур і органів влади на будь-яких рівнях і в усіх сферах [2].

Більш ширше поняття наводить В. М. Бабаєв, та розуміє електронне урядування як форму організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості

діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [3, ст. 7].

Наведені визначення хоча і містять певні особливості, однак мають спільну тезу – електронне урядування покликане забезпечити ефективне партнерство між державою (органи державної влади та місцевого самоврядування) та приватним сектором (громадяни, бізнес-структури), шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Одним з елементів електронного урядування виступає електронне правосуддя. Концептуально в сучасних правових умовах в Україні, інститут електронного правосуддя покликаний формуванню умов для створення та функціонування Єдиної судової інформаційної системи, що надає інформаційну й технологічну підтримку судочинству на принципах дотримання балансу між потребою громадян, суспільства та держави у вільному обміні інформацією й необхідними обмеженнями на її розповсюдження, являє собою сукупність нормативно-правових, організаційно-розпорядчих заходів, програмно-технічних і телекомунікаційних заходів, що забезпечують збирання, оброблення, накопичення, аналіз і зберігання інформації, взаємодію окремих підсистем уніфікованої та взаємопов'язаної через відповідні стандарти і протоколи, програмні інтерфейси, стандарти даних, стандарти документів, мереж, ведення архіву й відповідні управлінські процеси інфраструктури [4].

Дійсно, електронна система судочинства має безліч переваг, порівняно із документарним судочинством, а саме:

- економія часу суддів та інших учасників процесу. Як відомо, поширеною підставою перенесення судового засідання є необхідність ознайомлення сторін з матеріалами справи, або ж тривале передання матеріалів справи з одного суду до іншого (витребування документів, передання до іншої інстанції тощо), і як наслідок, відбувається зловживання процесуальними правами шляхом затягування процесу.

- економія матеріальних витрат судів у зв'язку з витратами на надсилання документів учасникам процесу та утримання кадрових ресурсів учасників процесу;

- подання до суду позовних заяв та інших документів в електронному вигляді з використанням електронного цифрового підпису. Так, наприклад, процесуальними кодексами визначається необхідність у разі подання копій документів, засвідчити їх власним підписом. Прикладом судової практики може бути ухвала господарського суду міста Києва від 22.06.2015 в справі № 910/15620/15, якою було повернуто позовну заяву, оскільки не всі документи було належно засвідчено [5]. Впровадження електронного судочинства допоможе уникнути подібних ситуацій.

- можливість надання онлайн-консультацій і проведення онлайн-засідань;

- спрощений обмін інформацією та судовими документами через визначену офіційну електронну адресу;

- доступність і відкритість правосуддя, мінімізація зловживань;

- формалізація (впорядкування) змісту процесуальних документів;

- сприяння єдності судової практики тощо.

Було б справедливо зазначити і про недоліки електронного судочинства. До них, по-перше, можна віднести необхідність високого рівня захищеності інформації. По-друге, недоступність певним категоріям громадян. Так, в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі зобов'язані зареєструватися: адвокати, нотаріуси, приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, державні органи, органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання державного та комунального секторів економіки. Інші особи – в добровільному порядку.

Особам, які зареєстрували офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі, суд вручає будь-які документи у справах, у яких такі особи беруть участь, виключно в електронній формі шляхом їх надсилання на офіційні електронні адреси таких осіб.

При цьому варто зазначити, що положеннями всіх трьох нових процесуальних кодексів передбачено, що в разі подання до суду представником процесуального документа в електронній формі, до такого документа також додається довіреність або ордер в електронній формі, підписані електронним цифровим підписом. Крім того, новими кодексами передбачено, що реєстрація особи в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі не позбавляє таку особу права на подання документів до суду в паперовій формі. Однак, як визначено процесуальними кодексами, за умови, якщо позов, апеляційну, касаційну скаргу подано до суду в електронній формі, позивач, особа, яка подала скаргу, повинні подавати до суду заяви по суті справи, клопотання та письмові докази виключно в електронній формі, крім випадків, коли судом буде надано дозвіл на їх подання в паперовій формі [6; 7; 8].

Іншим важливим моментом, на який варто звернути увагу, є те, що новими процесуальними кодексами передбачено, що суд проводить розгляд справи за матеріалами судової справи в електронній формі. У такому разі всі процесуальні та інші документи переводяться в електронну форму та долучаються до матеріалів електронної судової справи [6; 7; 8].

Безумовно, така новела є вкрай позитивною, адже електронне судочинство значною мірою підвищує ефективність правосуддя в цілому, спрощує доступ до справи її учасників, а також заощаджує організаційні, фінансові та часові затрати, пов'язані з пересиланням матеріалів справи з одного суду до іншого та ознайомленням з ними учасників.

Список використаних джерел:

1. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилияєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. – Київ, 2012.
2. Демкова М. Матеріали дистанційного курсу «Технології е-урядування» / М. Демкова [Електронний ресурс]: Матеріали дистанційного курсу. – Режим доступу: <http://www.znannya.org/?view=concept:318>
3. Бабаєв В.М. Текст лекцій з дисципліни «Електронне урядування» (для студентів 5 курсу спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» денної форми навчання) / В.М. Бабаєв, М.М. Новікова,

С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 127 с.

4. Концепція галузевої програми інформатизації судів загальної юрисдикції, інших органів та установ судової системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://court.gov.ua/userfiles/concept.pdf>.

5. Ухвала господарського суду міста Києва від 22.06.2015 в справі № 910/15620/15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/45365383>.

6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

8. 8.Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.